

О. М. Собченко

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Науковий керівник: доктор філологічних наук, професор

С. Н. Денисенко

Вербалізація концепту WEG/ШЛЯХ (на матеріалі українських та німецьких казок)

Важливим завданням сучасної лінгвістики є вивчення ментальної картини світу, а саме її складників – концептів, зокрема механізмів їхньої вербалізації. Концепт є психоментальним утворенням, яке фокусує всю інформацію про об'єкт у вигляді образів, уявлень, понять про навколишню дійсність (С. А. Жаботинська, О. О. Селіванова, М. М. Болдирєв, А. П. Бабушкін, О. С. Кубрякова, М. Мінський, Дж. Лакофф, Р. Ленекер, Л. Талмі, Ч. Філлмор, Ж. Фоконьє та інші). Його ототожнюють із ментально-психонетичним комплексом, який притаманний певному народу, що ґрунтуються на взаємодії психічних функцій: відчуттів, почуттів, інтуїції, мислення, колективного позасвідомого. Дотримуючись цього аспекту, ми розглядаємо концепти як психомисленнєве утворення, що є результатом застосування різних способів формування знань, уявлень про повсякденне життя певного народу і фіксується у фольклорі, а саме у казках.

Метою нашого дослідження є виокремлення та аналіз засобів вербалізації національно-маркованого концепту WEG/ШЛЯХ у німецьких та українських казках.

Лексеми WEG/ШЛЯХ виступають родовими щодо інших синонімічних одиниць, стилістично нейтральною одиницею. Отже, зазначені вище одиниці очолюють основний синонімічний ряд, сформований такими іменними лексичними одиницями:

– в українських казках: *шлях, дорога, путь, тракт, простець, стежина, манівці, хід, напрям, курс, "той світ", маршрут;*

– в німецьких казках: *der Weg, unterwegs, die Strecke, der Lauf, unsere Wege trennen sich, so, auf diese Weise, auf diesem Wege, im Wege stehen, seinen eigenen Weg gehen, den Weg bahnen, weitere Reise.*

У результаті проведеного аналізу було встановлено, що WEG/ШЛЯХ проявляється в 3 основних тематичних групах лексичних одиниць.

Лексичні одиниці, які позначають:

1) ПОЧАТОК ПОДОРОЖІ/DIE REISEANFANG:

"Пішов бідняк в далекий путь найматися до пана, якого люди любили, як сіль в оці чи тернину в боці" [2: 109].

"Eines Tages machte er sich nach der Stadt auf den Weg, um seine Pferdhauf zu verkaufen" [1].

2) РУХ/DIE BEWEVGUNG: *"Цілий місяць йшов довгою дорогою, вимахував ціпком і приносив у чоботях заробіток" [2: 105].*

"Nach einer Weile stand ein zweiter Riese am Weg, der nahm den Trommler dem ersten ab und steckte ihn in sein Knopfloch" [1].

3) ПЕРЕРОДЖЕННЯ ГЕРОЯ/DIE UMWANDLUNG DES HELDES:

"Я трьох зміїв-велетнів убив, стару зміїну в море загнав, царя Ірода на той світ перевів" [2: 113].

"Es war ein weiter Weg, der er zu gehen hatte, bevor er zu dem Flüsse kam" [1].

Усі три тематичні групи лексичних одиниць дуже широко представлені в текстах казок. Таким чином, проведене дослідження показує, що концепт WEG/ШЛЯХ ототожнюється у свідомості носіїв мови передусім з подорожжю (початком, процесом). Перспектива дослідження вбачається в поглибленому аналізі даного концепту із залученням більшої кількості текстів німецьких та українських казок.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

1. Дей О. І. Соціально-побутова казка. – К.: Дніпро, 1987. – 232 с.

2. Режим доступу: <http://gutenberg.spiegel.de> – Заголовок з екрану.